

Vår saksbehandler:
Per Eirik Lund

Vår dato:
22.10.2014

Deres dato:

Telefon:

Vår referanse:
14/02260-7

Deres referanse:

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep.
0032 OSLO

Innspill til arbeidet med framtidig struktur i Universitets- og høgskolesektoren

HBVs innspill til strukturmeldingen – oppsummering:

- HBVs visjon er å utvikles til et profesjons- og arbeidslivsrettet universitet, og være den foretrukne kompetanse-, forsknings-, utviklings- og innovasjonspartner for regionalt samfunns- og næringsliv. Institusjonen skal fremme internasjonalt orientert og konkurransedyktig praksisnær, anvendt forskning og utviklingsarbeid.
- HBV mener at dersom strukturreformen skal bygge på prinsippene om likeverdighet, likebehandling og like konkurransevilkår, kan ikke ulike organisatoriske modeller leve side om side. Regjeringen må velge en nasjonal hovedmodell for den framtidige organiseringen av høyere utdanning.
- HBV mener at en nasjonal struktur basert på regionalt forankrede og internasjonalt konkurransedyktige institusjoner, best vil kunne ivareta de ambisjonene som regjeringen har signalisert for høyere utdanning og forskning. Disse inngår i en nasjonal struktur sammen med mer disiplinforankrede universiteter.
- Innenfor en nasjonal struktur basert på regionalt forankrede institusjoner, ser HBV en fusjon med HiT som det mest aktuelle alternativet på nåværende tidspunkt. HiG har som sekundær prioritering å inngå i en sammenslåing knyttet til en regionalt forankret institusjon. HBV, HiT og HiG er enige om at en sammenslåing mellom de tre virksomhetene kan være en aktuell løsning dersom HiGs primære prioritering ikke realiseres.
- Dersom regjeringen ikke velger en modell basert på regionalt forankrede institusjoner, mener HBV at en modell med landsdelsuniversiteter vil gi bedre forutsetninger for å ivareta regionale hensyn, enn en modell med nasjonale flercampusuniversitet. Innenfor en modell med landsdelsuniversiteter, vil en sammenslåing mellom HBV, HiT, HiG og HiOA kunne vurderes som et aktuelt alternativ. De fire institusjonene har sammenfallende ambisjoner og faglig profil.
- Dersom regjeringen velger en nasjonal modell der det åpnes for nasjonale flercampusuniversiteter, vurderer HBV det slik at en fusjon med HiT er mindre aktuell. HBV ønsker da i stedet å bli en del av en slik struktur.
- Likebehandlingsprinsippet i offentlig sektor og prinsippene om likeverdighet og like konkurransevilkår, tilsier at muligheten for etablering av nye universiteter må gjenåpnes.

HØGSKOLEN I BUSKERUD OG VESTFOLD

HBV	Campus Drammen	Campus Kongsberg	Campus Ringerike	Campus Vestfold	www.hbv.no
Pb. 235	Grønland 58	Frogs vei 41	Bredalsveien 14	Raveien 215	Postmottak@hbv.no
3603 Kongsberg	3045 Drammen	3611 Kongsberg	3511 Hønefoss	3184 Borre	Org.nr.
Tlf.: 31 00 80 00	Tlf.: 32 20 64 00	Tlf.: 32 86 95 10	Tlf.: 32 11 71 00	Tlf.: 33 03 10 00	NO 911 770 709 MVA

- Ny finansieringsmodell må ses i sammenheng med ny struktur i sektoren. Finansieringsmodellen må ha en transparent basis og gi like konkurransevilkår mellom lærestedene.
- Fusjoner er krevende både i utredningsfasen og i implementeringsfasen. Det kan påvirke ansatte og studenters arbeidssituasjon og flytte fokus bort fra forskning, utdanning, studier og forvaltning. En fusjonsprosess vil derfor kreve støtte fra KD, både når det gjelder kompetanse, politisk og økonomisk bistand.

1. Innledning

Det vises til brev fra Kunnskapsministeren datert 26.05.2014, der høyere utdanningsinstitusjoner bes om å gi innspill til framtidig struktur i UH-sektoren og vurdere hvor de ser sin plass i et landskap med færre institusjoner, samt brev av 08.10.14 om avklaringer og presiseringer i oppfølgingen av dialogmøtene. I brevene er det understreket at målet med sammenslåinger er å finne løsninger som ivaretar økt kvalitet og faglig robusthet innenfor en rimelig grad av kostnadseffektivitet. Dette brevet er behandlet at HBVs styre 31.10.14, S-sak 107/14.

Ut over statsrådets oppdragsbrev, har HBV lagt KDs tilstandsvurdering for sektoren, forslag til statsbudsjett for 2015, samt de tilbakemeldingene HBV fikk i etatsstyringsmøtet våren 2014, til grunn for svarbrevet. Svarbrevet tar også utgangspunkt i HBVs visjon og hovedmål for 2020, som ble fastsatt i mars 2013, samt faglige satsingsområder for utdanning og forskning ved fakultetene.

2. HBVs strategiske profil 2020

Høgskolen i Buskerud og Vestfold har som visjon å utvikles til et profesjons- og arbeidslivsrettet universitet, og være den foretrukne kompetanse-, forsknings-, utviklings- og innovasjonspartner for regionalt samfunns- og næringsliv, med nasjonal anerkjennelse og internasjonal orientering. Visjonen tar utgangspunkt i at institusjonen skal fremme internasjonalt orientert praksisnær, anvendt forskning og utviklingsarbeid.

HBV skal være en flercampusinstitusjon som er regionalt forankret, nasjonalt ledende på utvalgte områder og internasjonalt konkurransedyktig. For å realisere visjonen har høgskolen følgende hovedmål for 2020:

- Bli akkreditert som et profesjons- og arbeidslivsrettet universitet innen 2020.
- Tilby fremtidens studenter et mangfold av bachelorutdanninger og attraktive masterstudier, som fører frem til minst ett forskerprogram (ph.D.) innen hver av de fire hovedprofilene (fakultetene).
- Gi studentene et attraktivt og konkurransedyktig læringsmiljø ved å tilby en stimulerende arbeidsplass som rekrutterer og beholder dyktige medarbeidere.
- Øke utdanningskapasiteten i regionen med 1500 – 2000 nye studenter
- Ha en tydelig regional forankring av forskning, utvikling og innovasjon.
- Etablere regional forskningsfinansiering for HBV sammen med fylkeskommuner, kommuner og regionalt nærings- og arbeidsliv.
- Sikre Norge attraktiv arbeidskraft og styrket verdiskaping.

Faglige prioriteringer for forskning og utdanning

HBVs visjon og profil gjenspeiles i høgskolens faglige prioriteringer for forskning og utdanning ved de fire fakultetene. Hvert fakultet har ett ph.d.-program som representerer fakultetets faglige spissing.

Fakultet for helsevitenskap	
Utdanninger	Satsingsområder forskning
Bachelor-utdanninger i bl.a. sykepleie og radiografi, optometri og synsvitenskap. Masterutdanninger i bl.a. klinisk helsearbeid, helsefremmende arbeid og jordmorfag. Videreutdanninger/spesialistutdanninger. Ph.d.-program i personorientert helsearbeid	Overordnet satsingsområde: Personorientert helsearbeid i et livsløpsperspektiv. • Kompetanse- og tjenesteutvikling for å bedre fremtidens helsetjeneste gjennom samhandling og oppgavedeling • Helsefremmende og forebyggende arbeid • Psykisk helse og rus • Optikk, syn og øyehelse

Handelshøyskolen og fakultet for samfunnsvitenskap	
Utdanninger	Satsingsområder forskning
Bachelor-utdanninger i økonomi og ledelse, regnskap og revisjon, informasjonssystemer og IT-ledelse, reiseliv, markedsføring, jus, visuell kommunikasjon, statsvitenskap, sosiologi, historie. Masterutdanninger i Økonomi & ledelse m/ fem spesialiseringer, Innovasjon og ledelse, Tverrfaglig samfunnsvitenskap, Integrert lektorutdanning i historie, fem-årig integrert siviløkonomutdanning. Etter- og videreutdanninger Ph.d. – program i Marketing Management	• Markedsføringsledelse • Innovasjon og ledelse i offentlig og privat sektor • Beredskaps- og kriseledelse • Økonomisk analyse • Attraksjonskraft og reiselivsledelse

Fakultet for humaniora og utdanningsvitenskap	
Utdanninger	Satsingsområder forskning
Bachelor-utdanninger i språk og i idrett, ernæring og helse Lærerutdanninger: barnehagelærerutdanning, grunnskolelærerutdanninger, praktisk-pedagogisk utdanning, lektorutdanninger (norsk, historie). Masterutdanninger i pedagogikk, barnehagepedagogikk, norskdidaktikk, faglitterær skriving, human rights and multiculturalism og karriereveiledning. Årskurs og videreutdanninger. Ph.d. – program i pedagogiske ressurser og læreprosesser i barnehage og skole	• Profesjonsutdanning og utdanningsledelse • Matematikk og naturfag i utdanningene • Tekst og interaksjon • Barnehage- og skoleutvikling • Menneskerettigheter og mangfold

HBV vil tilby femårige lærerutdanninger fra 2017, og er i gang med å utvikle mastertilbud for lærerutdanningene i flere fag.

Fakultet for Teknologi og Maritime fag	
Utdanninger	Satsingsområder forskning
Bachelor-utdanninger i elektro, maskin, data, produktdesign, el-auto., mikro- og nanosystemteknologi, nautikk, maritim teknisk drift, skipsfart og logistikk. Masterutdanninger i Mikro- og nanosystemteknologi, System Engineering, Maritim ledelse. Erasmus Mundus Master: Smart Systems Integration.	• Mikro- og nanosystemer for energi, helse, jordbruk og maritime anvendelser • System Engineering • Maritim teknologi, drift og innovasjon
Ph.d. – program i anvendte mikro- og nanosystemer	Nasjonal forskerskole nanoteknologi for mikrosystemer Nasjonal Forskningsinfrastruktur Norwegian Micro- and Nano-fabrication Facilities II

Ambisjonen: HBV som universitet med profesjonsrettet og arbeidslivsorientert profil

HBVs konkrete ambisjoner innenfor kjerneoppgavene er knyttet til å tilfredsstille kravene som stilles til et universitet i alle deler av organisasjonen, samt til HBVs profil og regionale forankring.

Universitetsambisjonen

Universitetsambisjonen er først og fremst knyttet til behovet for fagutvikling for styrket kvalitet i utdanning og forskning. For å ivareta samfunnsoppdraget og nødvendig fagutvikling i privat og offentlig sektor, må utdanningene ved alle høyere utdanningsinstitusjoner være forskningsbasert. Koblingen mellom profesjonsutdanningene og forskning har tidligere vært svak i Norge. Det har vært nødvendig å heve profesjonsutdanningene og -fagene forskningsmessig og koble studiene sterkere til den internasjonale forskningen. Forsterkning av kompetansekrav i arbeidslivet har medført behovet for vertikal utvidelse av profesjonsrettede utdanningsprogram, med sømløse overganger fra bachelornivå til master- og doktorgradsnivå. Velferdsstatens profesjonsutdanninger må løftes og videreutvikles til doktorgradsnivå, til beste for grunnutdanningene, profesjonenes kunnskapsgrunnlag og praksisfeltene. Ambisjonen om å oppfylle de norske kriteriene for universitetsstatus, kan derfor betraktes som en forutsetning for fagutviklingen. Arbeidet med å innfri kravene bidrar til en nødvendig kompetanse- og fagutvikling, som sikrer kvalitet i utdanningene - både på bachelor-, master- og doktorgradsnivå.

HBV registrerer at flere institusjoner ønsker å etablere seg under betegnelsen «profesjonsuniversitet». Begrunnelsen er knyttet til behovet for læresteder med særlig fokus på profesjonsutdanninger og profesjonsrettet og praksisnær forskning. HBV mener imidlertid at universitetstittelen må være generell og ikke knyttes til faglig profil, men til normert faglig nivå.

Vi har over tid sett at de «gamle» breddeuniversitetene har utvidet sitt tverrfaglige og profesjonsorienterte studietilbud. UiOs strategic advisory board anbefaler en ytterligere dreining i denne retningen. Utviklingen speiler at sektoren i stadig større grad må forholde seg til økt behov for samfunnsnytte og relevans. Parallelt med økt profesjonsdreining ved de etablerte breddeuniversitetene, har det vært store endringer ved høyskolene de siste tiårene, gjennom økt forskningsintensivitet og vertikal utvidelse av utdanningsprogram. Flere har blitt akkreditert som universiteter. Det har imidlertid ikke vært et resultat av fagutvikling i bredden, men av styrket forskningsbasert kompetanseutvikling og fagutvikling i høyden. Universitetet i Agder kan framheves i denne sammenheng.

Utviklingen i Norge har dermed gått mot et enhetlig system innenfor høyere utdanning, hvor det ikke lenger skilles mellom institusjonskategorier med klart adskilte oppgaver. Det prinsipielle skillet mellom universitet og høyskole er opphevet gjennom felles stillingsstruktur og kompetansekrav, felles

gradsstruktur med forskerutdanning i begge institusjonskategorier, krav om forskningsbasert høyere utdanning, studentmobilitet på tvers av de to sektorene, felles konkurransearenaer for ekstern finansiering og mulighet for høgskolene for å bli akkreditert som universiteter, gitt innfrielsen av gitte kvalitetskriterier. Alle institusjoner blir målt på de samme indikatorene. HBV mener at denne politikken bør videreføres. Politikken har ført til diversitet mellom høyere utdanningsinstitusjoner, som ikke er basert på betegnelse, men på institusjonenes profil, oppgaver og relasjoner til samfunnsliv og arbeidsliv. Kategoriseringen av institusjonene blir da meningsløs, spesielt når små høgskoler som på langt nær innfrir akkrediteringskriteriene, gjennom virksomhetsoverdragelser blir studiesteder med universitetsbetegnelse.

I internasjonal sammenheng opereres det i flere land med ulike universitetskategorier i høyere utdanning. For eksempel har flere land etablert såkalte «Universities of applied sciences», som eksisterer parallelt med de tradisjonelle universitetene. Disse virksomhetene tilfredsstiller imidlertid som oftest ikke norske akkrediteringskriterier for universitetsetablering. En utvikling som innebærer at profesjonsuniversitet innføres som ny institusjonskategori, mener vi vil være et blindspor. I realiteten kan dette få den konsekvens at profesjonsuniversiteter får b-status og fremstår som høgskoler med nytt navn.

Strukturreformen i sektoren er igangsatt av hensyn til behov for økt kvalitet i utdanning og forskning. HBV mener at det best kan sikres ved å stadfeste og eventuelt revidere gjennomgående, generelle kriterier for universitetsakkreditering. Med det som utgangspunkt bør institusjonene utvikle en hovedprofil gjennom prioritering av utdanningsportefølje og faglig konsentrasjon, og gjennom arbeidsdeling og samarbeid med andre institusjoner. En slik tilnærming vil gi institusjonene like konkurransebetingelser og stimulere nødvendig omstillingstakt i sektoren.

Profesjonsrettet og arbeidslivsorientert profil

HBV skal ha utdanninger som er relevante for arbeids- og samfunnsliv, og som tar høyde for arbeidslivets og profesjonenes utviklingsbehov, anvendelsesperspektiv og løsningsorientering. De profesjons- og arbeidslivsorienterte grunnutdanningene skal styrkes gjennom sterk kobling til kunnskapsutviklingen som skjer i internasjonal relevant praksisnær, profesjonsrelevant og næringsrettet forskning og utviklingsarbeid. Profesjonsrettede doktorgradsutdanninger skal styrke profesjonsorientert forskning, og dermed bidra til å styrke grunnutdanningene.

Hovedoppgaven for et universitet med profesjonsrettet og arbeidslivsorientert profil er å drive profesjonsorientert utdanning og forskning på internasjonalt nivå i et nært, systematisk og kontinuerlig samarbeid med eksterne aktører i arbeids- og næringsliv. Utdanningene skal kvalifisere for bestemte yrker, og forskningen skal være relevant for profesjonell yrkesutøvelse. Vekten på samfunnsrollen som institusjonens kanskje fremste kjennetegn, bygger på erkjennelsen av behovet for sterkere integrasjon av vitenskapelig kunnskap og profesjonenes fortrolighetskunnskap, som er basert på erfaringer fra praksis. Kunnskapsutviklingen ved lærestedet stimuleres når det utvikles samarbeidsrelasjoner som kan systematisere og dra veksler på den kunnskapen og de erfaringer som finnes i arbeidslivet.

Profesjonsutdanninger har et formål utenfor seg selv. Dette medfører et relevanskrav til forskningen ved institusjonen. Kravet bygger på erkjennelsen av at stadig større deler av kunnskapsutviklingen skjer i arbeidslivet, der et komplekst og internasjonalt arbeidsliv utvikler kunnskap gjennom forskning og utviklingsarbeid, som ofte ikke passer godt med tradisjonelle vitenskapsgrener og utdanningsprogrammer ved universitetene og høgskoler. Et sterkere samarbeid om forsknings- og utviklingsarbeid mellom institusjonene og arbeidslivet vil kunne styrke institusjonenes evne til bedre å møte kunnskaps- og kompetansebehov som finnes i arbeidslivet.

Betegnelsen *arbeidslivsorientert* innebærer at institusjonen, i tillegg til å kvalifisere for profesjonsutøvelse og drive yrkes- og arbeidslivsrelevant forskning, skal ivareta og utvikle den kunnskapen og de erfaringene som utvikles i arbeidslivet, der den kollektive fortrolighetskunnskapen ellers kan gå tapt i et arbeidsliv preget av raske endringer, usikkerhet og kompleksitet. I tillegg er den tradisjonelle forståelsen av begrepet *profesjon* for snever som betegnelse på mange av de nye kunnskapsintensive yrkene - også profesjoner - som har vokst frem de siste årene. Kunnskapsgrunnlaget her er sammensatt, grensene mellom ulike yrker er flytende, og det er praktiske oppgaver som bestemmer hvilken kunnskap som er relevant. Dette innebærer at utdanningene ved et profesjons- og arbeidslivsorientert universitet må ha et utvidet repertoar av disipliner og fag, som kan gi grunnlag for en reflektert og kvalifisert praksis.

Regional forankring

En forutsetning for å være en attraktiv kunnskapsaktør for våre omgivelser, er tett samarbeid med offentlige myndigheter og offentlige og private virksomheter. Den regionale forankringen innebærer imidlertid ikke å være en *regional institusjon*. Høyere utdanning og forskning må være forankret i nasjonale institusjoner som er internasjonalt orientert og konkurransedyktig. Det er først da de er interessante samarbeidspartnere og kunnskapsaktører for kunnskapsintensivt næringsliv og for videre utvikling av offentlig forvaltning og tjenester. På den andre siden er funksjonen som regional kunnskapsaktør i utvikling av privat og offentlig sektor, et viktig incitament for å styrke relevansen i forskningen og utdanningene.

3. Kritisk vurdering av egne forutsetninger

Institusjonene bes om å gi en kritisk vurdering av egne forutsetninger for å realisere ønsket strategisk profil innenfor gjeldende budsjettammer. HBVs forutsetninger er avhengig av både interne forhold og eksterne rammebetingelser. Under presenteres en vurdering av egne forutsetninger relatert til HBVs overordnede visjon. I pkt. 5 vises det til eksterne strukturelle forhold og rammebetingelser, som direkte eller indirekte påvirker muligheten til å oppnå ambisjonene.

Studentundersøkelsen HiVe gjennomførte i 2011 viste at 74 % av studentene allerede bodde i Vestfold da de søkte opptak. Vi har ikke tilsvarende tall fra HiBu, men dette er en tydelig indikasjon på at demografisk utvikling er vesentlig for HBVs videre utvikling og vekst. HBV har analysert demografiske SSB-data for perioden frem mot 2040, og anslagene indikerer at Buskerud/Vestfold-regionen vil få en kraftig befolkningsvekst. For HBVs vedkommende ser rekrutteringsgrunnlaget dermed ut til å øke betraktelig i årene som kommer.

HBVs forutsetninger er betydelig styrket gjennom fusjonen mellom tidligere HiBu og HiVe, både når det gjelder utdanningstilbud, forskning og faglig spisskompetanse, langt mer robuste fagmiljøer og administrative stordriftsfordeler. Samtidig er vi fortsatt i en prosess når det gjelder å utnytte fordelene som fusjonen har gitt. HiBu/HiVe har over en periode etablert utdanninger på masternivå innenfor de sentrale fagområdene, samt doktorgradsutdanninger innenfor hver av de fire hovedprofilene. Gjennom fusjonsprosessen har det vært en gjennomgang av muligheter for faglig spissing og arbeidsdeling på tvers av campus. Samtidig gjenstår det et arbeid for å vurdere hvordan fakulteter, campus og eventuelt også institutter kan profileres tydeligere.

HBV har etter fusjonen fått en omfattende studieportefølje. Videre utvikling av studieporteføljen vil blant annet baseres på en analyse av sterke og svake sider ved dagens tilbud, samt videre utvikling av områder både der HBV spiller en viktig rolle for utdanning til regionen, og der vi er nasjonalt ledende og/eller enerådende. En utfordring er lav andel kvalifiserte førsteprioritetssøkere til enkelte studier, ofte sammenfallende med nasjonale rekrutteringsutfordringer. For enkelte studier er det også utfordringer knyttet til gjennomføring og kandidatproduksjon. Videre er det behov for ytterligere styrking av sammenhengen mellom forskning og utdanning, og internasjonalisering av utdanningsprogrammene.

Når det gjelder forskning, har HBV samlet hatt en svært positiv utvikling det siste tiåret. Dette kommer for eksempel til uttrykk gjennom vitenskapelig publisering generelt, og omfanget artikler med internasjonalt samforfatterskap spesielt. Imidlertid er det fakultetsvise forskjeller blant annet knyttet til antall personer i fagmiljøene som står bak poengproduksjonen. Når det gjelder NFR-prosjekter, hentet HBV i 2013 langt større andel fra disse enn flere av de allerede etablerte universitetene. Gjennomsnittlig tildeling per faglige stilling har de siste årene økt betraktelig. HBV har også fått tildeling fra EUs rammeprogram, men har som målsetting å øke andelen EU-finansiert forskning betydelig. Utfordringene på dette området er blant annet krevende og omfattende søknadsprosesser. I tillegg er HBVs erfaring at betegnelsen «university college» er utfordrende i en internasjonal konkurransesammenheng, på den måten at potensielle samarbeidspartnere oppfatter at institusjonen har svakere forskningskompetanse enn universitetene, og dermed er en mindre attraktiv samarbeidspartner.

Når det gjelder ambisjonen om å være den foretrukne kompetanse-, forsknings-, utviklings- og innovasjonspartner for regionalt samfunns- og næringsliv, vurderer vi HBVs forutsetninger som gode. HBV har gjennom flere år etablert samarbeid med aktører i regional privat og offentlig sektor. Utstrakt samarbeid med verdensledende industri i regionen er et vesentlig element i dette, og har medført en betydelig positiv utvikling på flere områder. Ett uttrykk for dette er omfanget av bidrags- og oppdragsfinansiert aktivitet (BOA), der HBV har hatt en betydelig økning de siste årene. Økningen i publikasjonspoeng kan i stor grad tilskrives forskning finansiert gjennom brukerstyrte forskningsprogrammer og fagmiljøenes nære kontakt med næringslivet i regionen. Sammen med registrerte patentsøknader og etablering av nye foretak, viser det at HBV lykkes som regional kunnskapsaktør. Samarbeidet kommer også til uttrykk gjennom etablert NCE, finansiering av faglige stillinger gjennom gaveprofessoratet både fra næringsliv og fylkeskommuner, og ved at HBV er en aktiv aktør i regionale næringsklynger.

HBV har gjennom de siste årene etablert en metodikk for å fremme forskning i et brukerperspektiv. Metodikken tar sikte på å styrke rådgiving, veiledning og konkret samhandling mellom eksterne aktører og høgskolen, fra ideen blir skapt til prosjektet er gjennomført. Både Horisont 2020 og øvrige EU-program, og dessuten NFR-programmene, har fått en innretning med sterkt brukerperspektiv - noe som både forutsetter og styrker samarbeid med eksterne aktører i privat og offentlig sektor. I denne sammenheng er HBVs metodikk, flercampusorganisering og vel utbygde nettverk i regionen et særlig fortrinn.

Når det gjelder vurdering av forutsetningene for å realisere universitetsambisjonen, forholder HBVs strategiske arbeid seg til gjeldende krav til universitetsakkreditering. Både i forkant av fusjonen og i tiden etter 1.1.14 har det vært et omfattende arbeid med gjennomgang av organisatoriske, strukturelle og administrative forhold for å bygge opp en organisasjon som kan ivareta ambisjonene. Arbeidet skal gi felles, transparente og forutsigbare rammer for virksomheten, en klar struktur og gjennomgående administrative prosedyrer. Når det gjelder øvrige krav til universitetsakkreditering, vurderer HBV det slik at det er lagt et godt grunnlag for å tilfredsstille disse. I det videre arbeidet er det særlig behov for å rette oppmerksomheten mot følgende områder:

- Størrelsen på enkelte fagmiljøer for å dekke undervisnings-, forsknings- og utviklingsoppgavene innenfor fagområdene
- Gjennomgående høyere kompetanse (andel førstestillingskompetanse samt andel professor- og dosentstillinger)
- Stabil forskerutdanning med tilstrekkelig rekruttering og kandidater med tilfredsstillende progresjon.

Hovedutfordringen for å kunne innfri kravene og egne ambisjoner, er knyttet til HBVs strategiske handlingsrom. HBV har en krevende økonomisk situasjon med vesentlige utfordringer knyttet til å sette

av tilstrekkelige midler til nye satsinger, uten at dette går på bekostning av eksisterende utdanninger og forsknings- og utviklingsaktiviteter. Det er behov for å styrke kompetansen i administrative tjenester, som kan understøtte forskningen, og for økonomisk frirom for ytterligere forsterket forskningssatsing. Det strategiske handlingsrommet er styrket gjennom fusjonen, men på grunn av store investeringer og økte driftskostnader som følge av tidligere beslutninger, forventes det å være marginalt de første årene. Investeringer, nyetableringer og faglige satsinger må derfor i stor grad finansieres gjennom økning i BOA og andre eksterne finansieringskilder, samt gjennom interne effektiviserings-/ressursallokeringsprosesser. Dette er en krevende situasjon og vil utgjøre en viktig rammebetingelse for videre utvikling av institusjonen.

En utfordring er å balansere behovet for utdanning og forskning som er løpende tilpasset behovene i samfunnet, med den langsiktigheten som etablering og utvikling av fagmiljøer innebærer. HBV har de siste ti årene vært en virksomhet i vekst, også når det gjelder personalressurser. Det har vært en jevn økning i andelen årsverk i førstestillinger i perioden 2004-2013. Det er imidlertid av vesentlig betydning for videre utvikling at institusjonen kan rekruttere fagpersoner med høy forskningskompetanse og legge til rette for at fagmiljøer kan hevde seg på høyt internasjonalt nivå. Ikke minst er HBVs aldersprofil på faglige stillinger en utfordring i denne sammenheng.

HBV mener at kravene til kvalitet som stilles gjennom gjeldende kriterier for universitetsakkreditering, representerer vesentlige og relevante kvalitetskrav for å sikre nødvendig fagutvikling for profesjonsutdanningene. På bakgrunn av dette vurderer HBV det slik at det strategiske handlingsrommet bør styrkes for å oppnå egne ambisjoner.

4. Hovedgrep for å realisere ønsket strategisk profil

I oppdragsbrevet bes det om en beskrivelse av hvilke hovedgrep som vil gjennomføres for å realisere ønsket strategisk profil. I det følgende presenteres innledningsvis noen vesentlige interne prosesser/tiltak i denne forbindelse. HBVs grep for å realisere ambisjonene må ses i sammenheng med den pågående strukturendringen i sektoren. I forlengelse av interne prosesser besvares derfor punktene i oppdragsbrevet knyttet til et landskap med færre institusjoner, samt hvordan HBV vil kunne styrkes gjennom sammenslåing med en eller flere andre institusjoner.

4.1 Interne prosesser

Selv om HBV har arbeidet systematisk for å styrke kvaliteten i utdannings- og forskningsaktivitetene med utgangspunkt i universitetsambisjonen, gjenstår det fortsatt et arbeid for å innfri ambisjonene. Dette følges bl.a. opp i høgskolens strategiske arbeid og gjennom etablering av årlige utviklingsplaner frem mot 2020. I korthet handler hovedgrepene om:

- Porteføljeanalyse og profilering gjennom faglig konsentrasjon og spissing/profilering av studietilbudet ved det enkelte campus og fakultet.
- Kvalitetsprosjekt – frafall/gjennomføringsgrad, studiepoengproduksjon etc.
- Styrking og nivåheving av fagmiljøer som utgjør kjernen i fremtidig strategisk profil.
- Styrket privat/offentlig regional forankring av utdanning, forskning og innovasjon.
- Styrking av HBVs økonomiske situasjon gjennom BOA, andre eksterne finansieringskilder og intern effektivisering.
- Videreutvikle og etablere flerfibrede samarbeidsrelasjoner til utvalgte institusjoner og fagmiljø i andre land.
- Betydelig økt deltakelse i EUs rammeprogram.
- Vurdere prinsipper for strategisk fordeling av FoU-tid.
- Gjennomgå/videreutvikle administrative systemer, strukturer og prosesser for å effektivisere og støtte opp under strategiske ambisjoner.
- E-campusprosjekt.

4.2 HBV i en sektor med færre institusjoner og større krav til kvalitet: Styrking gjennom sammenslåing

Som nevnt er det en risiko for at HBVs strategiske handlingsrom er for marginalt til å innfri egne ambisjoner og eksterne forventninger og krav. HBV sonderer derfor muligheten for ytterligere sammenslåing med institusjoner som har relevante komplementære fagmiljø, overlappende fagmiljø som vil styrke miljøenes soliditet, og sammenfallende faglige/strategiske ambisjoner.

KDs oppdragsbrev og premisset om færre institusjoner har resultert i at det fra aktører i sektoren er foreslått ulike modeller for ny struktur. Disse kan grovt sett plasseres innenfor følgende organisatoriske modeller:

a) Binær struktur

En binær struktur innebærer klarere arbeidsdeling mellom universiteter og høyskoler, slik vi hadde før Høgskolereformen i 1994 og felles lov for universiteter og høyskoler fra 1995. Høgskolene får spesielt ansvar for profesjonsrettede grunnutdanninger, mens utdanninger på høyere gradsnivå og forskning ivaretas av noen få universiteter.

En gjeninnføring av en binær struktur vil innebære en betydelig svekking av kvaliteten i høgskolenes utdanninger. Den vil ikke kunne ivareta nødvendig kunnskapsutvikling for utdanninger som er vesentlige for nasjonen, og innebære at høgskolenes evne til å støtte innovasjon, utvikling og verdiskapningsprosesser regionalt og nasjonalt reduseres. De siste årene har det vært økende etterspørsel etter fagkompetanse på mastergradsnivå. Både grunnutdanninger og videreutdanninger innenfor flere profesjonsutdanninger løftes til masternivå. Grunnskolelærerutdanningen i Norge utvides til en femårig utdanning fra 2017. Dette tilsier at en binær struktur ikke er hensiktsmessig. HBVs vurdering er derfor at en gjeninnføring av en binær modell totalt sett vil svekke kvaliteten i utdanning og forskning i sektoren.

b) Høyere utdanningsforetak

Permanente eller midlertidige regionale høyere utdanningsforetak eller konsern, som organiserer relativt autonome universiteter og høyskoler i ulike landsdeler. Kunnskapsministeren har eksplisitt avklart at denne modellen ikke er aktuell i brev datert 08.10.14.

c) Nasjonale flercampus nisjeuniversitet

Utvalgte institusjoner overtar spesifikke fagmiljøer ved læresteder rundt om i landet, for å fremme nasjonal konsentrasjon og institusjonell profilering.

Modellen kan gjøre det mulig med en sterk kraftsamling av fagmiljøer nasjonalt, men vil kunne skape store arbeidsdelingsutfordringer i sektoren. Det er også vanskelig å overskue hvordan regionale hensyn kan ivaretas i en slik modell. For all profesjons- og yrkesrettet utdanning er det avgjørende at utdanningenes innhold har høy grad av relevans og anvendbarhet for praksisfeltet. Dette forutsetter tverrfaglighet både i forskning og utdanning. Etablering av nasjonale flercampus nisjeuniversitet kan bidra til å svekke nødvendig tverrfaglighet ved institusjonene. I tillegg vil modellen innebære reelle styringsmessige utfordringer som følge av store avstander. Modellen innebærer mange potensielle risiki. Dersom en slik modell vurderes som aktuell, bør det utvikles et konkret forslag med tilhørende konsekvens- og risikovurdering.

d) Nasjonale flercampus breddeuniversitet

All høyere utdanning legges inn under noen få nasjonale flercampusuniversiteter, som får ansvar for både disiplinbasert grunnforskning, profesjonsorientert, praksisnær forskning og en bred utdanningsportefølje.

Modellen vil kunne øke de nasjonale breddeuniversitetenes strategiske handlingsrom, og åpne for utvikling av internasjonalt ledende fag- og forskningsmiljøer. Det vesentligste ankepunktet mot modellen er redusert mulighet til å ivareta regionale perspektiver, regional samfunnskontakt, innovasjon og verdiskapning. Dessuten innebærer modellen en rekke praktiske og ressursmessige utfordringer knyttet til geografisk avstand mellom campusene. Dersom en slik modell vurderes som aktuell, bør det utvikles et konkret forslag med tilhørende konsekvens- og risikovurdering.

e) Landsdelsuniversitet

Ett eller flere universitet i hver landsdel, som organiserer eksisterende universiteter og høyskoler i landsdelen, jf. regjeringens dialog med institusjonene i Nord-Norge.

En slik modell vil kunne åpne for et betydelig utviklingspotensial i de nye universitetene. På den andre siden vil en reform basert på dette prinsippet være krevende, bl.a. med tanke på samordningsutfordringer mellom mange studiesteder. Modellen innebærer at det tas nasjonale grep som i praksis vil kunne medføre en regionalisering i sektoren uavhengig av institusjonenes faglige profil. Basert på HBVs erfaring fra fusjonen mellom tidligere HiBu og HiVe, er sammenfallende faglige/strategiske ambisjoner et vesentlig element i en vellykket fusjonsprosess, i tillegg til geografi og demografi.

f) Regionalt forankrede institusjoner

Sammenslåing av eksisterende institusjoner til robuste, regionalt forankrede profesjonsrettede og arbeidslivsorienterte universiteter, som hevder seg internasjonalt. Disse inngår i en nasjonal struktur sammen med mer disiplinforankrede universiteter.

Modellen ivaretar behovet for større strategisk handlingsrom, mer robuste fagmiljø, regional forankring og samfunnskontakt, og vil kunne baseres på regionalt samarbeid som allerede er etablert. Modellen innebærer også utfordringer. For eksempel er en risiko at små institusjoner kan isoleres dersom de ikke har en faglig profil eller strategiske ambisjoner, som harmonerer med sine «naboer».

Strukturendringen skal legge grunnlag for styrket kvalitet i sektoren. HBV støtter det underliggende premisset om at struktur er en viktig faktor for virksomhetens effektivitet/kvalitet mv. En endret og mer bærekraftig struktur er imidlertid ikke tilstrekkelig for å øke akademisk standard og forskningskvalitet i sektoren. Nye fusjoner åpner riktignok for et større strategisk handlingsrom i virksomhetene, men dette skal også utnyttes effektivt i interne utviklingsprosesser før synergier/effekter kan hentes ut. HBV har gjort en del erfaringer gjennom fusjonen vi nå har lagt bak oss. Effektiv intern utvikling forutsetter klare mål, gode strategier, effektiv organisering, god ledelse, godt forankrede prosesser og forutsigbare rammebetingelser. Vi har også erfart at ulike kulturer, arbeidsmåter osv. i de fusjonerende virksomhetene kan skape utfordringer for institusjonenes interne utvikling og evne til å nå mål. Flere av modellene over fremstår på denne bakgrunn som risikable å etablere, og meget krevende å implementere og institusjonalisere. Risikoen er stor for at studenter og samarbeidspartnere vil møte en sektor, som i lang tid framover vil måtte prioritere «indremedisinske forhold» på bekostning av styrket evne til å heve kvaliteten i utdanning og forskning gjennom ekstern samhandling.

Aktuelle samarbeidspartnere og alternativer for sammenslåing

HBV mener at en nasjonal struktur basert på modell f., regionalt forankrede institusjoner, best vil kunne ivareta de ambisjonene som regjeringen gjennom regjeringsplattform, tildelingsbrev og oppdragsbrev, har signalisert for høyere utdanning og forskning.

Nærheten til offentlig sektor og privat næringsliv som modell f. åpner for, gir andre forutsetninger for å være en sentral aktør i verdiskapningstriangelet enn nasjonale institusjoner. HBV mener derfor at de gode samarbeidsrelasjonene som er etablert, må videreføres innenfor en nasjonal modell for høyere

utdanning som tydelig prioriterer regional forankring. I denne sammenheng er flercampus-organisering fordelaktig, blant annet på grunn av geografisk nærhet til regionale aktører.

Ett av de nye sektormålene som regjeringen har presentert gjennom forslag til statsbudsjett for 2015, er god tilgang til utdanning. Blant annet skal det legges til rette for at det er tilgang til nødvendig arbeidskraft i alle deler av landet. Modell f. innebærer at institusjonene vil ha regionalt lokalisert faglig/strategisk ledelse, som kommer nært på omgivelsene. Dette gir gode forutsetninger til å forankre og utvikle et studietilbud i tråd med omgivelsenes behov.

HBV vil være best i stand til å møte tydeligere forventninger til akademisk standard ved å kunne videreutvikle den regionalt forankrede modellen gjennom fusjon med en eller flere virksomheter i vår nærliggende region, som har sammenfallende faglige/strategiske ambisjoner og komplementære/overlappende utdanninger og fagmiljøer. Vi mener at HBV allerede kan dokumentere solid utvikling innenfor en slik modell.

Innenfor en slik modell er Høgskolen i Telemark (HiT) en aktuell partner for sammenslåing. En mulig fusjon mellom HBV og HiT ble tematisert i etatsstyringsmøtet medio 2014. På mandat fra de to styrene har det i løpet av sommer og høst d.å. vært utstrakt kontakt mellom de to virksomhetene. Blant annet har faglig ledelse på generelt grunnlag vurdert hverandres strategiske ambisjoner, faglige profil m.v. Vi er i en tidlig og uformell fase, og har foreløpig ikke fullstendig oversikt over hvilke muligheter, trusler, styrker og svakheter som ligger i en eventuell fusjon mellom disse virksomhetene. De foreløpige vurderingene som er gjort på fakultets- og institusjonsnivå, indikerer imidlertid at en eventuell fusjon vil kunne styrke HBVs mulighet til å realisere strategiske ambisjoner.

Institusjonene anses som relativt like/likeverdige gjennom:

- sammenfallende visjoner, strategiske ambisjoner og tydelig regional forankring
- geografisk nærhet til hverandre med lange tradisjoner for faglig samarbeid
- relativt lik størrelse, samt at begge er flercampus-virksomheter som vektlegger nærhet og tilhørighet til regionalt arbeidsliv.

Begge institusjoner vil kunne styrkes gjennom:

- samling av komplementære/overlappende fagmiljø. F.eks. vil HBVs helsefaglige miljø/portefølje styrkes/kompletteres gjennom HiTs sosialfaglige fagmiljø/studietilbud, mens HBV er nasjonalt enerådende innen optometri. Et annet konkret eksempel er at begge institusjonene har sterke lærerutdanninger. En samling av disse vil støtte opp under etableringen av femårige lærerutdanning. Tilsvarende «gevinster» meldes inn fra samtlige fakultet.
- nær doubling av antall doktorgrader, noe som vil styrke og komplettere de to virksomhetenes behov for topputdanning og etablering av helhetlige utdanningsløp med sømløse overganger fra bachelornivå til master- og doktorgradsnivå.
- å miste en sterk konkurrent i eget nærområde, og samtidig få tilgang på en større region, hverandres nettverk, praksisplasser mv.
- at virksomheten blir betydelig større, med ca. 16 000 studenter og omkring 850 faglige årsverk. Forskning indikerer at størrelse har betydning, særlig når det gjelder utdanning, administrasjon og forskningsadministrativ støtte, og for kunne utvikle sosialt robust kunnskap, jfr. NIFU-notat 12/2014.
- muligheter for å etablere sterkere administrative fagmiljøer uten at dette går på bekostning av andel ressurser til faglige aktiviteter, f.eks. vil forskningsadministrasjon kunne styrkes for å støtte arbeidet med søknader nasjonalt og internasjonalt.
- samordning av rekrutteringstiltak.

- gjensidig utnyttelse av hverandres arbeidsmetoder og beste praksis, f.eks. er HiT sterke når det gjelder e-læring/nettbasert utdanning, mens HBV har gode systemer/resultater innenfor BOA og eksternt samarbeid med offentlige aktører og næringsliv. Begge disse områdene er sentrale i forhold til de strategiske prosessene de to virksomhetene arbeider med.

En fusjon vil også medføre utfordringer:

- I forlengelsen av fusjonen 1.1. 2014 gjennomfører HBV omfattende prosesser som krever betydelig lederoppmerksomhet og som involverer ansatte og studenter. En ny fusjon vil være krevende både i utredningsfasen og i implementeringsfasen. Det kan påvirke ansatte og studenter arbeidssituasjon og flytte fokus bort fra forskning, utdanning, studier og forvaltning. En ny fusjonsprosess kort tid etter den forrige vil kreve støtte fra KD både når det gjelder kompetanse, politisk og økonomisk støtte.
- Flere campus og økte reiseavstander vil øke utfordringene når det gjelder organisering/ledelse og koordinering.
- Det gjenstår et implementerings-/utviklingsarbeid i HBV som følge av fusjonen.

I tillegg til dialogen med HiT, har HBV sonert muligheten for sammenslåing med flere andre institusjoner med en viss geografisk nærhet. Når det gjelder Høgskolen i Østfold, har vi blant annet i dialogmøtet i september, oppfattet at HiØ ikke har sammenfallende ambisjoner med HBV når det gjelder primæroppgavene utdanning, forskning og fagutvikling.

HBV har vurdert sammenslåing med Universitetet i Agder (UiA) og høyskolene i hhv. Gjøvik (HiG) og Oslo/Akershus (HiOA), som aktuelt for å styrke rollen som regional kunnskapsaktør i en voksende og stadig mer kunnskapsintensiv offentlig sektor, og i et stadig mer globalisert næringsliv. Slik vi har oppfattet det, ønsker imidlertid ikke UiA sammenslåing med andre institusjoner. Institusjonen vil heller prioritere forpliktende institusjonelt samarbeid med andre institusjoner. Også HiOA har dette som primær strategi. HiG ønsker primært å innlemmes som satellitt under NTNU. Dersom regjeringen ønsker å styrke universiteter og høyskoler som kunnskapsaktører gjennom regionalt forankrede læresteder organisert som flercampus-institusjoner, ser derfor HBV en fusjon med HiT som det mest realistiske alternativet på nåværende tidspunkt.

Høgskolen i Gjøvik har som sekundær prioritering å inngå i en sammenslåing knyttet til en regionalt forankret institusjon. HBV, HiT og HiG er enige om at en sammenslåing mellom de tre virksomhetene kan være en aktuell løsning dersom HiGs primære prioritering ikke realiseres. HiG har samme profil og ambisjon som HBV og HiT. Institusjonene er enige om at en fusjon mellom de tre vil være en strukturendring som vil underbygge kvalitet i utdanning og forskning gjennom regionalt forankret kunnskapsformidling og kunnskapsutvikling (modell f.).

Dersom regjeringen i stedet ønsker at etablering av landsdelsuniversiteter skal være hovedmodell for ny struktur i sektoren, vil en sammenslåing mellom HBV, HiT, HiG og HiOA kunne vurderes som et aktuelt alternativ. De fire institusjonene har hatt dialog om et slikt alternativ, og har en omforent forståelse av en slik løsning som sekundær prioritering. HBV mener at regionalt forankrede institusjoner er å foretrekke framfor landsdelsinstitusjoner, men ser at de fire institusjonene har sammenfallende ambisjoner og faglig profil. HBVs vurdering er derfor at etablering av et landsdelsuniversitet gjennom sammenslåing med HiT, HiG og HiOA (modell e), kan gi gode forutsetninger for å ivareta regionale hensyn.

HBV har også hatt samtaler med NTNU med utgangspunkt i ett av institusjonens alternativ, som innebærer at den etablerer seg som et nasjonalt flercampusuniversitet (modell d). HBV inngår i dag i en nasjonal struktur basert på regionalt forankrede læresteder. Vi mener primært at regjeringen kan sikre

nyskaping, næringsutvikling og utvikle mer effektive og treffsikre offentlige tjenester ved å befestе en nasjonal struktur som fremmer profesjonsorientert, virksomhetsrettet og næringsrettet forskning og utdanning ved regionalt forankrede høyere utdanningsinstitusjoner. Vi støtter regjeringens vurdering av at de fleste lærestedene med denne profilen, i dag er for små og sårbare til å fylle rollen som regional kunnskapsaktør. De strever med å innfri kvalitetskravene. For å møte samfunnets behov, arbeidslivets krav og studentenes forventninger, bør alle norske høyere utdanningsinstitusjoner kunne innfri kravene til universitetsakkreditering og hevde seg på internasjonale konkurransearenaer. Det forutsetter sammenslåing til større institusjoner, gjerne organisert som regionalt forankrede flercampus-institusjoner. HBVs vurdering er at en nasjonal modell med regionalt forankrede institusjoner er bedre egnet for å styrke lærestedene som regionale kunnskapsaktører, enn en modell basert på nasjonale flercampusuniversitet.

Dersom regjeringen ønsker å etablere en struktur med nasjonale flercampusuniversiteter, vil en sammenslåing av HBV og HiT være mindre aktuell. Innføring av en slik struktur innebærer at for eksempel NTNU gjennom sine faglige og økonomiske forutsetninger, kategoribetegnelse og rennomme, skal utøve en nasjonal rolle ved å videreutvikle sin virksomhet og ekspandere ved å etablere satellitter i andre landsdeler, blant annet på Østlandet. Dette vil bety at HBV/HiTs konkurransefortrinn som regionalt forankret institusjon vil bli underminert. Nasjonale flercampusuniversitet vil utkonkurrere regionale høgskoler i konkurransen om den fremste kompetansen, de beste studentene og ekstern nasjonal og internasjonal finansiering. Vi mener en slik nasjonal struktur kan svekke studiestedene som regionale kunnskapsaktører. Dersom regjeringen er av en annen oppfatning og velger en struktur som åpner for nasjonale flercampusuniversitet, kan imidlertid ikke HBV stå utenfor en slik nasjonal modell dersom våre faglige ambisjoner skal realiseres. HBV har gode relasjoner til NTNU, formel samarbeidsavtaler på institusjons- og fagnivå, og tett faglig samarbeid innenfor teknologi.

HBV vil understreke at det å bli stående som en av svært få høgskoler i en nasjonal struktur der de fleste UH-institusjonene etableres som nasjonale flercampusuniversitet eller store landsdelsuniversitet, ikke er et aktuelt alternativ. Ut fra institusjonenes prioriteringer og vurderinger kan det pr dags dato se ut til at det todelte systemet vil kunne avvikles i store deler av landet, og at det vil kunne stå igjen noen få høgskoler på Østlandet og Nordvestlandet. Konsekvensene av dette vil være alvorlige for høgskolene, og dermed for tilgang til utdanning av høy kvalitet i hele landet. Selv om HBV mener at en modell basert på regionalt forankrede institusjoner best vil kunne ivareta regjeringens ambisjoner, er dette bakgrunnen for at vi har skissert ulike alternativer for sammenslåing. HBV vil presisere at våre vurderinger av aktuelle partnere for sammenslåing avhenger av hvilke vedtak som fattes for strukturen i sektoren for øvrig.

HBV mener at dersom den annonserte strukturreformen skal bygge på prinsippene om likeverdighet, likebehandling og like konkurransevilkår, kan ikke ulike organisatoriske modeller leve side om side. Regjeringen må velge en nasjonal hovedmodell for den framtidige organiseringen av høyere utdanning. En nasjonal struktur med færre institusjoner med ulik profil og oppgaver, vil fremdeles kreve utstrakt samarbeid nasjonalt for å styrke internasjonal konkurranseevne. Regjeringen bør derfor også legge forholdene bedre til rette for samarbeid mellom lærestedene – se pkt. 5.

Norsk politikk for høyere utdanning gjennom 20 år, har ført til diversitet mellom høyere utdanningsinstitusjoner, som ikke er basert på betegnelse, men på institusjonenes profil, oppgaver og relasjoner til samfunnsliv og arbeidsliv. Dersom regjeringens politikk vil innebære at høgskoler rundt om i landet, for eksempel gjennom sammenslåing med allerede etablerte universiteter, blir studiesteder med universitetsbetegnelse, tilsier prinsippet om likebehandling at en fusjonert institusjon av HBV, HiT og eventuelle andre høgskoler, etableres under universitetsbetegnelsen – under forutsetning av at kriteriene for akkreditering er oppfylt. Nye institusjoner som nå etableres basert på sammenslåinger mellom eksisterende universiteter og høgskoler, bør også tilfredsstille de samme kravene.

5. Tiltak som fremmer SAKS og nødvendige endringer i rammebetingelser

Institusjonene bes om å identifisere nødvendige endringer i rammebetingelser som ikke angår budsjett, samt om å konkretisere tiltak som fremmer samarbeid, arbeidsdeling, konsentrasjon og sammenslåing. HBV ønsker å spille inn følgende:

- Muligheten for etablering av nye universiteter må gjenåpnes. Likebehandlingsprinsippet i offentlig sektor tilsier at universitetsstatus må være knyttet til objektive kriterier, og at formell status/tittel knyttes til hvorvidt den enkelte virksomhet innfrir disse. En fremtidig struktur i sektoren må legge disse kriteriene til grunn.
- Finansieringsmodellen må være transparent og gi like konkurransevilkår for alle institusjoner, uavhengig av tittel. Eksisterende finansieringsmodell gir ulike rammebetingelser, selv om institusjonene måles på de samme indikatorene og det stilles samme krav til kvalitet. Finansieringssystemet må sikre likebehandling av utdanninger på tvers av institusjonsgrenser. Finansieringsmodellen må være basert på transparent basisfinansiering, gi påslag for bygg og infrastruktur og ha en RBO med en åpen ramme. Den nye finansieringsmodellen bør inkludere insentiver for å styrke formalisert utdannings- og forskningssamarbeid mellom institusjoner og fjerne momenter som gjør dette vanskeligere. Det er i dag få felles utdanninger i nasjonal sammenheng, og studieplassene og midlene gis til den enkelte institusjon. Finansieringssystemet fremmer i noen tilfeller konkurranse, for eksempel om antall studenter, på bekostning av kvalitetsfremmende samarbeid som samfunnet ville ha tjent på på lengre sikt.
- Det bør fremforhandles en ny særavtale om arbeidstid for faglige ansatte, slik at vi får en kollektiv avklaring av problemstillingene knyttet til tidsregistrering, overtid, avspasering, særlig selvstendige stillinger, bruk av arbeidsplanlegging og bierverv.
- HBV har utstrakt institusjonelt forankret samarbeid med andre høyere utdanningsinstitusjoner i Norge. Her kan nevnes nasjonale forskerskoler innenfor områdene lærerutdanning, mikro-nano teknologi, økonomi og profesjonsrettet og praksisnær forskning på områdene helse, velferd og utdanning, nasjonalt infrastruktursamarbeid innenfor nanoteknologi, forsknings- og utdanningssamarbeid mellom aktørene i NIC (Norwegian Industrial Cluster), nasjonalt samarbeid om utvikling av maritim profesjonsutdanning mv. Også innenfor en nasjonal struktur med færre institusjoner vil det være avgjørende for å styrke kvaliteten i høyere utdanning og forskning at dette samarbeidet videreføres og styrkes. Etter initiativ fra UiA, har f.eks. flere av institusjonene som er i fremste rekke innenfor teknologiutdanning i Sør-Norge, diskutert behovet for å etablere en felles graduate school innen anvendt teknologi. Et slikt tiltak kan også være aktuelt innenfor andre fagområder. En utfordring i forbindelse med videre utvikling av institusjonelt samarbeid, vil være etablering av samarbeidsorgan som er institusjonelt forankret, og som samtidig har nødvendige delegerte fullmakter og ressurser til å opptre med langsiktighet og forutsigbarhet for studenter, ansatte og institusjoner som inngår i samarbeidet. Kunnskapsdepartementet bør i denne sammenheng vurdere om UH-lovens bestemmelser om delegering fra institusjonenes styrer (f.eks. § 9- 1, pkt 2 og § 6-3) bør endres for å legge bedre til rette for institusjonelt forpliktende samarbeid.
- I brev av 8.10.14 presiseres det at strukturmeldingen må ses i sammenheng bl.a. med innføring av femårige grunnskolelærerutdanninger. Det er behov for rask avklaring når det gjelder hvorvidt den nye utdanningen skal være en 3+2-modell eller en integrert femårig utdanning, som lektorutdanning for 8-13, og hvilke krav som dermed vil stilles til fagmiljøets kompetanse i ulike deler av løpet. Kravet til differensiering mellom 1-7, 5-10 og 8-13 er også vesentlig. Disse spørsmålene er avgjørende for dimensjonering av fagmiljøene, og dermed for prioriteringer når det gjelder tilsettinger og utvikling av fagmiljøer i tiden frem mot 2017. Avklaringene vil også legge premisser for hvilke lærerutdanningsløp institusjonene vil kunne tilby, og innenfor hvor mange fag. Større institusjoner vil kunne innebære at den enkelte institusjon - med utgangspunkt i større fagmiljøer - kan ivareta flere fag og løp. Føringer for nye femårige GLU-utdanninger må sees i

sammenheng med føringene for øvrige lærerutdanninger. Nasjonale føringer må utformes slik at det er mulighet for å etablere mastertilbud innenfor flere fag i de ulike lærerutdanningsløpene, og i alle deler av landet. I denne sammenheng bør det vurderes om det er hensiktsmessig å opprettholde dagens krav til totalt atskilte løp for hhv 1-7, 5-10 og 8-13, eller om det med fordel kan åpnes for synergier mellom disse løpene. Løpene er delvis overlappende når det gjelder trinn i skolen. Dette tilsier at det bør åpnes for delvis overlappende faglig innhold – og dermed undervisning – i de ulike løpene.

- Det bør vurderes etablering av flere gjennomgående nasjonale administrative systemer/modeller – f.eks. for arbeidsplanlegging. Disse systemene skal generere vesentlig styringsinformasjon til ulike nivåer i sektoren. Et eksempel er andel førstestillingskompetanse i et gitt program. Felles systemer og prinsipper vil lette bruken av ansatte på tvers i sektoren. Det florerer i dag mange ulike modeller og systemer for arbeidsplanlegging i sektoren. De utvikles ofte internt og har mangelfull kvalitet og evne til å generere styringsdata.

Med hilsen
for Høgskolen i Buskerud og Vestfold

Petter Aasen
Styreleder

Per Eirik Lund
Avdelingsdirektør